

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการพัฒนาแบบแผนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา โดยจำแนกหัวข้อตามลำดับดังนี้ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน
  - 1.1 ความสำคัญ และความหมายของการอ่าน
  - 1.2 กระบวนการอ่าน
  - 1.3 ระดับความเข้าใจในการอ่าน
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่าน
  - 2.1 จุดประสงค์ของการสอนภาษาไทย
  - 2.2 จุดมุ่งหมายในการอ่าน
  - 2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน
    - 2.3.1 ทฤษฎีสก็มา
  - 2.4 วิธีสอนที่นำมาพัฒนาการสอนทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย
    - 2.4.1 วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา
    - 2.4.2 วิธีสอนแบบวรรณิ
3. การใช้สื่อภาพการ์ตูนในการจัดการเรียนการสอน
  - 3.1 ความหมายของการ์ตูน
  - 3.2 ลักษณะของการ์ตูนที่ดี
  - 3.3 ประโยชน์ของการ์ตูนที่มีต่อการเรียนการสอน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. แบบแผนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยที่พัฒนาขึ้น

การอ่าน

ความสำคัญและความหมายของการอ่าน

การอ่านถือเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งและมีคุณค่าต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ ยิ่งในสภาพสังคมปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆอย่างรวดเร็ว การอ่านจึงกลายเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้จากสื่อต่างๆ ทำให้ผู้อ่านฉลาดรอบรู้ ทันเหตุการณ์ และติดตามความก้าวหน้าต่างๆของโลก และนำข้อมูลที่ได้ประกอบการคิดและตัดสินใจ วัยเด็กเป็นวัยที่กำลังพัฒนาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องฝึกฝนการอ่านให้มีประสิทธิภาพและมีนิสัยรักการอ่าน เพื่อให้ นำประโยชน์จากสิ่งที่อ่านนั้น ไปพัฒนาตนเองและส่วนรวมต่อไป

นักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงความสำคัญและความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

พินิตนันท์ บุญพามี (2542, หน้า 1-2) กล่าวว่า การอ่านมีความจำเป็นต่อชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน เพราะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านวัตถุ วิทยาการ และความนึกคิด การอ่านช่วยให้สามารถติดตามความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าได้ทัน ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้ ความคิดและวิจารณ์ญาณให้คนมีความงดงามทางวุฒิภาวะวุฒิปัญญาและความสามารถมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและจิตวิญญาณของผู้อ่าน ให้ไปในทางที่ดีงามด้วยตนเองและทำประโยชน์ต่อส่วนรวมได้เป็นอย่างดี การอ่านเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมประสานความรู้ความเข้าใจของมนุษย์ทุกชาติทุกภาษาให้ประจักษ์ความจริงอย่างเดียวกันและสามารถประกอบกิจต่างๆร่วมกัน ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ฉวีวรรณ อุทากินันท์ (2542, หน้า 3-6) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า มีความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพ การศึกษา และเป็นหัวใจของการเรียนการสอน การอ่านมีความจำเป็นต้องฝึกให้มีความชำนาญเพื่อจะได้สะสมประสบการณ์ให้เกิดความคิดกว้างขวาง และเข้าใจเรื่องที่ทำอย่างรวดเร็วก่อน การอ่านเป็นประจักษ์ช่วยลับสมองและความคิดให้เฉียบแหลม ในขณะที่เดียวกันคนที่อ่านหนังสือไม่ได้หรือไม่อ่านจะมีความลำบากมากในการดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้อย่างมีความสุข ถูกเอารัดเอาเปรียบต่างๆนานา การอ่านจึงมีความจำเป็นสำหรับทุกคนและเป็นกุญแจไขไปสู่ความสำเร็จ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538, หน้า 941) ได้ให้ความหมายของการอ่าน ไว้ว่า คำว่า อ่าน หมายถึง ว่าตามตัวหนังสือ ออกเสียงตามตัวหนังสือ ดูหรือเข้าใจความจากตัวหนังสือ สังเกต หรือ พิจารณาดูเพื่อให้เข้าใจ คิด นับ (ไทยเดิม)

เปลื้อง ณ นคร (2542, หน้า คำนำ) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน คือ กระบวนการที่จะเข้าใจความหมาย หมายถึงการอ่านเพื่อเอาความหมายมิใช่เป็นเพียงการอ่านแต่ตัวอักษร

ศกาศรี เย็นบุตร (2542, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการค้นหาความหมาย หรือความเข้าใจจากตัวหนังสือ หรือสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพของผู้อ่าน ผู้อ่านจะเข้าใจสิ่งที่อ่านมาน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น สติปัญญา อารมณ์ ประสิทธิภาพ อายุ และความสามารถทางภาษา เป็นต้น

บันลือ พฤษะวัน (2533, หน้า 80) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน หมายถึง การแปลตัวอักษร(สัญลักษณ์)ออกมาเป็นคำพูด(เสียง) และมีความหมายที่ใช้สื่อความคิดระหว่าง ผู้เขียนกับผู้อ่าน (ผู้ฟัง) ซึ่งบางครั้งไม่จำเป็นต้องออกเสียงก็เข้าใจความหมายกันได้

สนิท ดั่งทวี (2531, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน หมายถึง การแปล ความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำ หรือความคิดแล้วนำความคิดนั้น ไปใช้ให้เกิดประ โยชน์ ตัวอักษรเป็นเพียงเครื่องหมายแทนคำพูด และคำพูดก็เป็นเพียงเสียงที่ใช้แทนของจริงอีกทอดหนึ่ง ฉะนั้นหัวใจของการอ่านจึงอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำที่ปรากฏอยู่ในข้อความ

จากความหมายการอ่านตามที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การอ่าน เป็นกระบวนการในการ สื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน โดยการแปลสัญลักษณ์ (ตัวอักษร)ออกมาเป็นความหมายที่ ตรงกันว่าผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านทราบเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง และสิ่งที่สำคัญที่สุดในการอ่านก็คือ ผู้อ่านจะต้องเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน

กระบวนการอ่าน

วิลเลียม เอส เกรย์ (Gray อังโน ศรีรัตน์ เิงกลิ่น จันทร์, 2538, หน้า 3-4) ได้กล่าวว่า กระบวนการอ่าน นี้ประกอบด้วยปัจจัย 4 ประการ ดังนี้

1. รู้จักคำ หมายถึง การตระหนักหรือระลึกที่รู้ประสิทธิภาพจากการถูกกระตุ้นด้วย สัญลักษณ์นั้นคือผู้อ่านสามารถจำคำศัพท์ได้ ถ่ายทอดเสียง ได้ ถ่ายทอดความหมายของคำต่างๆ ในบริบทได้
2. เข้าใจความหมายของคำ วลี และประโยค เมื่อเห็นคำต่างๆแล้วเข้าใจความหมายไปตาม ลำดับ โดยเห็นว่าผู้อ่านต้องใช้ประสิทธิภาพเดิมของตนมาช่วยตีความหมายของคำในบริบทนั้น และผู้อ่านต้องพิจารณาจุดประสงค์ ความรู้สึกที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อให้เข้าใจ
3. ขึ้นปฏิบัติการ คือ อ่าน ไปคิด ไป ต้องอ่านโดยมีทั้งสติปัญญา และความรู้สึก ว่าข้อความ นั้นผู้อ่านยอมรับหรือปฏิเสธด้วยเหตุผลใดและต้องอาศัยประสิทธิภาพเดิมมาช่วยประกอบการ พิจารณาและแยกแยะได้ว่า เรื่องใดมีความสำคัญ เป็นความจริง หรือความคิดเห็น จนถึงหาข้อสรุป เป็นแนวความคิดกว้างๆและสรุปเนื้อหาทั้งหมดได้

4. บุรณาการ ชั้นนี้ผู้อ่านต้องนำความหมายจากข้อความที่อ่านไปสร้างความคิดใหม่ให้ผู้อ่านเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน หรือเกิดความสนใจใหม่ๆขึ้นมาแล้วศึกษาโดยละเอียดต่อไป

กัลยา ยวนมาลัย (2539, หน้า 12) ได้สรุปกระบวนการของการอ่านไว้ 4 ประการประกอบด้วย

1. การมองเห็นตัวอักษรอย่างชัดเจน
2. การแปลและเข้าใจความหมายของอักษรที่เห็นนั้น
3. การรู้จักตีความหมายที่ถูกต้อง ตรงกับผู้แต่งตั้งใจไว้
4. การนำประโยชน์ที่ได้จากการอ่านไปใช้

กระบวนการอ่านที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า กระบวนการอ่านและกระบวนการคิดเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เพราะในกระบวนการอ่านเกิดความสัมพันธ์กันระหว่างการรับรู้ทางกายด้วยสายตา เมื่อรับรู้แล้วสมองจะทำความเข้าใจ แปลความ ตีความ ด้วยกระบวนการทางความคิด โดยอาศัยประสบการณ์ของคนมาเป็นพื้นฐานที่จะสามารถแปลความหมาย และนำความหมายนั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ตามความต้องการต่อไป

ระดับความเข้าใจในการอ่าน

การจัดระดับความเข้าใจในการอ่านก็เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้อ่านเข้าใจในสิ่งที่อ่านนั้น มีนักการศึกษาจัดระดับของความเข้าใจในการอ่านไว้มากมาย กล่าวคือ สมิธ และบาร์เรต (Smith and Barrett, 1979 อ้างใน นฤมล กังวาล โกล, 2534, หน้า 14) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 4 ระดับดังนี้

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร (Literal Comprehension) เป็นความเข้าใจพื้นฐานที่ผู้อ่านจะเข้าใจว่าผู้เขียนเขียนว่าอย่างไร
2. ระดับความเข้าใจขอบเขตที่เกี่ยวข้องโยงกับเรื่อง สามารถโยงกับเหตุการณ์อื่นๆ ได้ (Inference)
3. ระดับความเข้าใจที่ประเมินผลเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้ (Evaluation)
4. ระดับความเข้าใจที่ทำให้เกิดทัศนคติ เปลี่ยนแปลงความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดได้ (Appreciation)

มิลเลอร์ (Miller, 1977 อ้างใน อังคณา ชัยมณี, 2540, หน้า 25-26) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ 4 ระดับ โดยเรียงจากขั้นต่ำไปหาขั้นสูง ดังนี้

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง (Citeral or Factual Comprehension) ประกอบด้วย ความสามารถในการตอบคำถาม ซึ่งถามตรงๆตามเรื่องที่อ่าน รวมทั้งการหาใจความสำคัญและรายละเอียดต่างๆที่อยู่ในเรื่อง ซึ่งอาจเทียบได้กับการจำแนกตามวัตถุประสงค์ทางการศึกษาของ บลูม (Bloom, 1959) ขั้นความรู้และแปลความ

2. ระดับความเข้าใจแบบตีความ หรือสรุปอ้างอิงลงความเห็น (Interpretative or Inferential Comprehension) เป็นระดับที่ผู้อ่านต้องใช้กระบวนการคิดในการตีความสิ่งที่อ่าน การสรุปอ้างอิง การหาข้อสรุป ขยาย และทำนายสิ่งที่จะเกิดตามมา ซึ่งเทียบได้กับวัตถุประสงค์ทางการศึกษาขั้นตีความหรือขั้นขยายความ

3. ระดับความเข้าใจในการอ่านขั้นวิจารณ์หรือการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical Reading) การอ่านระดับนี้จัดไว้ในขั้นสูงของการตีความ ซึ่งจะแยกดูความแตกต่างได้ยากระหว่างการตีความและการอ่านขั้นวิจารณ์ ในบางกรณีการอ่านขั้นวิจารณ์ยังรวมถึงการประเมิน หรือตัดสินสิ่งที่อ่าน โดยเฉพาะ ที่ผู้อ่านกำหนดขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์เดิม การอ่านระดับนี้เทียบได้กับวัตถุประสงค์ทางการศึกษาในระดับประเมินผล

4. ระดับการอ่านอย่างสร้างสรรค์ (Creative Reading) ถือเป็นระดับสูงสุดของกระบวนการอ่าน เป็นการอ่านที่สามารถนำสิ่งที่อ่าน ไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ซึ่งถือเป็น จุดมุ่งหมายสูงสุดของการอ่าน เทียบได้กับวัตถุประสงค์ทางการศึกษาในระดับการนำไปใช้ หรือสังเคราะห์

ดัลล์แมน และคณะ (Dallman and others, 1978 อ้างใน อังคณา ชัยมณี, 2540, หน้า 26) ได้จำแนกพฤติกรรมการความเข้าใจ ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ความเข้าใจระดับข้อเท็จจริง หมายถึง ความเข้าใจในสารสนเทศที่กล่าวไว้ตรงๆ ในเรื่องที่อ่าน ทักษะย่อยได้แก่ การรู้ความหมายของคำ การหาใจความสำคัญ การหารายละเอียด การอ่านเพื่อทำตามคำแนะนำ

2. ความเข้าใจระดับตีความ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่ไม่ได้กล่าวไว้ตรงๆ ในเรื่องที่อ่านแต่จะใช้ความสามารถในการสรุปอ้างอิงและลงความเห็น ทักษะย่อยในขั้นนี้ ได้แก่ การย่อความและการเรียบเรียงการได้มาซึ่งข้อสรุป การทำนายผลที่จะเกิดตามมา

3. ความเข้าใจระดับประเมินค่า หมายถึง การประเมินค่าสิ่งที่อ่าน โดยไม่ได้มุ่งจับผิด แต่ขึ้นอยู่กับการใช้ข้อมูลหรือองค์ประกอบจำนวนมากจากการอ่านมาพิจารณาอย่างใช้เหตุผลโดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนั้นในการตั้งเกณฑ์มาตรฐานเพื่อตัดสิน

ศรีวิรัตน์ เจิงกลิ่นจันทร์ (2538, หน้า 12) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ 3 ระดับ คือ

1. อ่านได้ คือการอ่านเอาเรื่อง การอ่านในระดับนี้ ประกอบด้วย การอ่านหนังสือออก อ่านแล้วรู้ว่าเรื่องอะไร เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร เมื่อจำเรื่องได้ก็เข้าใจเรื่องทันที
2. อ่านเป็น คืออ่านแล้วต้องแปลความ ตีความ ขยายความ ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถ นอกเหนือไปจากการอ่านเอาเรื่อง คือต้องจำเรื่อง แปลความ ขยายความ เป็นระดับความเข้าใจที่สูงไปกว่าระดับอ่านเอาเรื่อง
3. อ่านเก่ง คือการอ่านขั้นวิจาร์ณ การอ่านระดับนี้ต้องใช้ความสามารถทางสติปัญญา ขั้นสูงสุด โดยอาศัยการอ่านได้และอ่านเป็น เป็นพื้นฐานและต้องอาศัยประสบการณ์ของคน ความสามารถ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การประเมิน มาช่วยในการตัดสินใจ วินิจฉัยเรื่อง และข้อความที่อ่าน ถือเป็นารอ่านที่ต้องใช้ความเข้าใจสูงสุด

จากแนวคิดในการจัดระดับความเข้าใจในการอ่าน ที่นักการศึกษาได้เสนอไว้ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ระดับของความเข้าใจในการอ่านแต่ละระดับมีความสัมพันธ์ต่อกัน ทุกแนวคิดต่างมุ่งเน้นไปที่ผู้อ่านได้มีความเข้าใจตั้งแต่ระดับ ข้อเท็จจริง ตีความ วิจาร์ณ และนำไปใช้ โดยการนำประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานในการ ไปใช้กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่

การสอนอ่าน

จุดประสงค์การสอนภาษาไทย

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ได้กำหนดให้ภาษาไทย อยู่ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือแห่งการเรียนรู้ เพื่อมุ่งให้นักเรียน ได้นำไปใช้ประโยชน์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน โดยกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนการสอนภาษาไทยไว้ดังนี้

1. มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยมีความรู้ความเข้าใจ หลักเกณฑ์อันเป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา
2. สามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสาร รับรู้และถ่ายทอดความรู้สึนึกคิด อย่างมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผล
3. สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล ตลอดจนสามารถใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์ได้
4. มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่านและใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้อื่นๆ

ศรีรัตน์ เจิงกลินจันทร์ (2538, หน้า 8) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการอ่านจำแนกตามความต้องการของผู้อ่านเป็น 5 ข้อใหญ่ ๆ ดังนี้

1. อ่านเพื่อความรู้
2. อ่านเพื่อให้เกิดความคิด
3. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน
4. อ่านเพื่อความจรรโลงใจ
5. อ่านเพื่อสนองความต้องการอื่นๆ เช่น ต้องการความมั่นคงในชีวิต ต้องการการยอมรับ

จากสังคม ต้องการความสำเร็จ เป็นต้น

จากจุดมุ่งหมายในการอ่านที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การอ่านมีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้อ่านนั้นสามารถได้รับประโยชน์จากการอ่านให้มากที่สุดทั้งในด้านความรู้ ความคิด และความสนุกสนานเพลิดเพลินซึ่งผู้อ่านจะสามารถได้รับประโยชน์จากการอ่านให้ได้มากที่สุดนั้นผู้อ่านจะต้องมีทักษะในการอ่านที่ดี จึงจะสามารถมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี

ทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่าน

ทฤษฎีสถิติมา (Schema Theory)

ทฤษฎีสถิติมาหรือทฤษฎีโครงสร้างความรู้เป็นทฤษฎีที่ใช้ปรัชญาของ คานต์ (Kant) ที่มีความเชื่อว่า มนุษย์จะมีการเข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ ได้ดี ก็ต่อเมื่อเหตุการณ์นั้นสอดคล้องกับความรู้เดิมที่มนุษย์มีอยู่แล้วในสมอง (รพีพรรณ วันพุธ, 2538, หน้า 30)

Mary M. Dupuis และคณะ (อ้างใน กรมวิชาการ, 2540, หน้า น-บ) ได้ให้ความหมายของสถิติมาเอาไว้ว่า สถิติมาเป็นโครงสร้างของความรู้ การอ่านเพื่อความเข้าใจต้องอาศัยโครงสร้างความรู้ความสามารถการอ่านและข้อมูลจากบทอ่านมาช่วยทำความเข้าใจการอ่าน ผู้อ่านต้องการ โครงสร้างความรู้จากการอ่าน 2 ประเภท คือ โครงสร้างความรู้ของบทอ่านหรือโครงสร้างความรู้ของหนังสือได้แก่หัวข้อต่างๆ จากเรื่องที่อ่านจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีขึ้น และจุดประสงค์ของผู้อ่านซึ่งเป็นความคาดหวังของผู้อ่านว่าต้องการทราบเนื้อเรื่องที่อ่านเกี่ยวกับเรื่องใด ฉะนั้นขอบเขตของความรู้หรือ โครงสร้างความรู้จะช่วยให้ผู้อ่านค้นพบความรู้ใหม่ที่ต้องการอ่าน การอ่านเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับหนังสือ สถิติมาหรือ โครงสร้างความรู้จะช่วยให้ผู้อ่านเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์พื้นฐานที่มีอยู่ทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวต่างๆ มากขึ้น ดังนั้นการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจต้องให้ผู้อ่านสามารถนำความรู้เดิมเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ในเรื่องที่อ่าน จะช่วยให้เข้าใจเรื่องราวได้ดี

5. สามารถใช้ประสบการณ์จากการเรียนภาษาไทยมาช่วยในการคิด คัดสินใจ แก้ปัญหา และวินิจฉัยเหตุการณ์ต่างๆ อย่างมีเหตุผล

6. มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ถูกต้องต่อการเรียนภาษาไทยและวรรณคดีทั้งในด้าน วัฒนธรรมประจำชาติ และการสร้างเสริมความงอกงามในชีวิต (กรมวิชาการ , 2535, หน้า 7)

จุดมุ่งหมายในการอ่าน

แฮริส (Harris, 1956 อ้างใน นฤมล กังวาลไกล, 2534, หน้า 18) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ 3 ประการ คือ

1. อ่านเพื่อพัฒนาสมรรถภาพในการอ่าน
2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
3. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน

สมิธ (Smith, 1960 อ้างใน นฤมล กังวาลไกล, 2534, หน้า 18) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของการอ่านคือ ให้เกิดความซาบซึ้งในการอ่าน การที่จะซาบซึ้งในการอ่านนั้นจะต้องอาศัยความเข้าใจในเรื่องที่อ่านด้วย นั่นก็คือจะต้องอาศัยความสามารถในการอ่านที่เข้าใจ

อาร์. ลีวาย (R.Levi, 1990 อ้างใน สุันทนา มั่นเศรษฐวิทย์, 2539, หน้า 3) ได้ให้แนวทางหรือจุดมุ่งหมายของการอ่านเพื่อให้ครูมองเห็นแนวทางของการอ่าน ให้ประสบความสำเร็จในการอ่านไว้ดังนี้

1. อ่านเพื่อตีความของสัญลักษณ์ ให้เป็นความหมายที่ถูกต้อง
2. อ่านเพื่อเรียงลำดับเหตุการณ์ และสรุปแนวคิดของเรื่อง
3. อ่านเพื่อตอบคำถามให้ถูกต้อง

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวกับการอ่านในระดับชั้นประถมศึกษาไว้ดังนี้ เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการอ่าน มีทักษะในการอ่านในใจและอ่านออกเสียง ได้ถูกต้องคล่องแคล่วรวดเร็ว สามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกจากเรื่องที่อ่านได้ สามารถจับใจความสำคัญ คิดเชิงวิจารณ์และวิเคราะห์ใจความสำคัญ ปฏิบัติตนจนเป็นนิสัยที่ดีในการอ่านหนังสือ การใช้พจนานุกรม การเก็บรักษาหนังสือและการใช้ห้องสมุดในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และหาความเพลิดเพลินในยามว่างและรักการอ่าน (กรมวิชาการ, 2535, หน้า 16)

การนำประสบการณ์เดิมที่มีอยู่แล้วมาใช้ในการทำความเข้าใจในการอ่านถือว่ามีควมสำคัญอย่างยิ่งต่อการอ่านในระดับสูงๆ เพราะหากว่าผู้อ่านไม่สามารถทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ ถูกต้องเข้าใจความหมายไปในทางที่ผิดเสียแล้วการอ่านก็ประสบความล้มเหลว (รพีพรรณ วันพุธ, 2538, หน้า 31) เมื่อการอ่านมีปัญหา สกิมาซึ่งเป็นประสบการณ์พื้นฐานเดิมจะถูกนำมาใช้ โดยมีการสร้างความรู้ที่เกิดขึ้นในสมองของผู้อ่าน ความรู้เหล่านั้นจัดเป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระบบและจะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของความรู้เข้าด้วยกัน (กรมวิชาการ, 2540, หน้า ๗) ซึ่ง Maneil and Others (อ้างใน กรมวิชาการ, 2540, หน้า ๖-๗) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับทฤษฎีสกิมา หรือทฤษฎีโครงสร้างความรู้กับการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ว่า ผู้อ่านที่มีทักษะการอ่านจะต้องรู้ว่าเขาจะอ่านอะไร และผู้อ่านจะเกิดความเข้าใจอย่างไร การอ่านจะต้องใช้ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมช่วยทำความเข้าใจในการอ่าน ความรู้ทั้งหมดจะถูกเก็บเป็นหน่วยความรู้ และจะเชื่อมโยงเป็นโครงสร้างความรู้ โดยความรู้มาสัมพันธ์กันเป็นส่วนๆ และความรู้ที่เชื่อมโยงเป็นเรื่องราว จะช่วยทำให้การอ่านเกิดความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง เช่น คินสอ – มิได้ลิดา – ต้องเหลาให้แหลม – ใช้เขียนกับสมุด – เมื่อเขียนผิดใช้ยางลบ ลบคำเขียนผิด การเชื่อมโยง คำว่า คินสอ – สมุด – ยางลบ กลายเป็นความคิดรวบยอดว่า เครื่องเขียนเป็น โครงสร้างความรู้ จากตัวอย่างความรู้ที่นักเรียนมีอยู่และจัดความรู้มาสัมพันธ์เป็นแบบแผนของความรู้ช่วยให้เกิดความเข้าใจในการอ่านได้อย่างลึกซึ้ง เมื่อนักเรียนอ่านคำว่าเครื่องเขียนจะรู้ว่าหมายถึงอะไร และคำว่า สมุด ยางลบ รู้ได้ว่าใช้ทำอะไร และช่วยให้รับรู้ความหมายของคำใหม่ได้มากยิ่งขึ้น ใช้เดาความในบริบทที่อ่าน แยกแยะข้อความสำคัญกับรายละเอียดที่อ่านช่วยตีความเรื่องที่อ่าน วิธีสอนตามทฤษฎีสกิมาหรือ โครงสร้างความรู้ มีวิธีสอนดังต่อไปนี้

1. สอนจากบทเรียนสั้นๆ จากคำไปสู่วลี จากวลีไปสู่ประโยค และจากประโยคไปสู่ย่อหน้า
2. สอนโดยให้นักเรียนอ่าน แล้วทำนายเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นต่อไป ผลจากเหตุการณ์ควรจะเป็นอย่างไร
3. ถ้านักเรียนไม่มีโครงสร้างความรู้ หรือสกิมา ของเรื่องที่อ่าน ครูควรสร้างความรู้พื้นฐาน โดยการสนทนาเรื่องในบทอ่านเพื่อสร้างขอบข่ายความรู้ในบทเรียนเป็นพื้นฐานการอ่าน
4. นักเรียนตั้งคำถามก่อนอ่านและหลังอ่าน

จะเห็นได้ว่าประสบการณ์เดิมของผู้อ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ดังนั้นจึงถือว่าเมื่อเกิดปัญหาขึ้นในการอ่าน ประสบการณ์เดิมจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้มากยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ครูต้องค้นหาว่าผู้เรียนแต่ละคนขาดสิ่งเหล่านั้นหรือไม่ เพื่อจะเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทางการอ่านจากรื่องราวนั้นๆ

วิธีสอนที่นำมาพัฒนาการสอนทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย

วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

เสาวลักษณ์ รัตนวิษฐ์ (2533, หน้า 18-24) ได้ให้รายละเอียดของวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาไว้ในหนังสือการพัฒนาการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ไว้ดังนี้

ความเป็นมาของวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (Concentrated Language Encounters หรือ (CLE) ได้รับการพัฒนามาจากนักภาษาศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญทางการอ่านและครูผู้สอนภาษาหลายคน เช่น ไบรอัน เกรย์ ริชาร์ด วอร์คเกอร์ และ เนีย คอร์ จากประเทศออสเตรเลีย ปี ค.ศ. 1960 ได้เริ่มมีการทดลองสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ในโครงการเทรเกอร์ พาร์ค (Trager Park project) กับนักเรียนพื้นเมืองชาวออสเตรเลีย เป็นครั้งแรกที่โรงเรียนเทรเกอร์ พาร์ค (Trager Park School) ชานเมือง แอลีส สปริง (Alice Spring) รัฐนอร์ทเทิร์นเทริทอรี (Northern Territory) ประเทศออสเตรเลีย ผลของการทดลองการสอนภาษาอังกฤษด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาของโครงการเทรเกอร์ พาร์ค ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีซึ่งนักเรียนเกือบ 100% สามารถอ่าน เขียน ฟัง และพูดภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี

จากนั้นวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาจึงได้เผยแพร่ออกไปทั่วประเทศออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา แคนาดา และประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สำหรับในประเทศไทย ได้มีการทดลองวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาเป็นครั้งแรกในวิชาภาษาอังกฤษ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5 โรงเรียนสาริต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พ.ศ. 2527 โดย ดร. ริชาร์ด วอร์คเกอร์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและการเรียนรู้ทางการอ่าน ดร. แบริตัน บาร์ทเล็ท ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการอ่านของบริสเบนคอลเลจ ออฟ แอดวานซ์ เอ็ดดูเคชัน ประเทศออสเตรเลีย และ ดร. เสาวลักษณ์ รัตนวิษฐ์ ได้ร่วมมือกันจัดตั้งศูนย์การอ่าน ณ โรงเรียนประถมสาริต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อทดลองการสอนดังกล่าว ผลการทดลองสอนประสบความสำเร็จนักเรียนสามารถ อ่าน เขียน และพัฒนาทักษะการฟังและการพูดได้ดี ในระยะเวลาเพียง 20 คาบ นักเรียนมีความสนใจในการอ่านมากขึ้นจนเห็นได้ชัดและสามารถจำคำศัพท์จากในหนังสือได้

เดือนตุลาคม พ.ศ. 2528 ได้เริ่มการประชุมปฏิบัติการหนังสือวิชาภาษาไทย สำหรับใช้สอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ณ โรงเรียนประถมสาริต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แล้วนำมาใช้ทดลองสอนวิชาภาษาไทย และในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2528 ผลของการทดลองปรากฏว่า นักเรียนสามารถอ่าน เขียน ฟัง และพูด เรื่องที่อ่านได้รวดเร็วน่าพอใจ นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนุกสนานในการเรียนทุกชั้นตอน

จากผลการทดลองดังกล่าวจึงได้มีการเสนอโครงการพัฒนาการอ่านกับทางโรตารีสากล และได้รับการอนุมัติให้ทำเป็นโครงการนำร่องกับนักเรียนไทยที่มีปัญหาทางภาษา ณ จังหวัดสุรินทร์ เมื่อปีการศึกษา 2530 ผลของการทดลองโครงการใน โรงเรียนนำร่องนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนทดลองสามารถอ่าน เขียน ฟัง และพูดภาษาไทยได้ผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียน โรงเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความสนใจในการอ่านและสามารถทำคะแนนวิชาอื่นๆ ในกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ คีขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน

ในเดือน มกราคม พ.ศ. 2531 หลังจากที่ได้ประเมินผลโครงการนำร่องการพัฒนาการอ่าน ที่จังหวัดสุรินทร์แล้วมูลนิธิโรตารีของโรตารีสากล ได้อนุมัติเงินทุนสนับสนุน โครงการวิจัยและพัฒนาการอ่านตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 – 2535 เป็นเงินงบประมาณ 16 ล้านบาทแก่ประเทศไทย ศูนย์วิจัยและพัฒนาการอ่านภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ ประสานมิตร จึงเริ่มดำเนิน โครงการพัฒนาการอ่านตั้งแต่ เดือน มกราคม พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา

ขั้นตอนวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามีลักษณะการพัฒนาภาษาอย่างบูรณาการจากความหมายรวมของเรื่องไปสู่องค์ประกอบย่อยของภาษา และไม่เพียงแต่เน้นการพัฒนาทักษะทางภาษาจากการอ่านไปสู่ทักษะทางภาษาอื่นๆ เป็นทักษะสัมพันธ์ เช่น ฟังและเขียน แต่ยังเน้นกระบวนการอ่านที่สำคัญและพยายามให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยกับการใช้เทคนิคในการอ่าน และพยายามให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ สามารถที่จะจับใจความสำคัญ ตีความ แปลความ และขยายความของเรื่องที่อ่านได้ ขั้นตอนวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา มีอยู่ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง
2. ให้นักเรียนเล่าเรื่องย้อนกลับ ลำดับเรื่อง สนทนา และเล่นบทบาทสมมุติ
3. เขียนเรื่องร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน
4. ทำหนังสือเล่มใหญ่
5. เล่นเกมและกิจกรรมเสริมทางภาษา

จากขั้นตอนวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาจะเห็นว่า วิธีสอนแบบนี้จะเน้นความแม่นยำในการเรียนรู้ของผู้เรียนจนถึงขั้นสุดท้ายของการเรียนรู้ และจากกิจกรรมต่างๆ จะสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนและผู้สอนตลอดเวลา ว่าผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการในแต่ละขั้นตอนหรือไม่

ประโยชน์ของการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

1. ผู้เรียนสามารถพัฒนากระบวนการทางความคิด ตามรูปแบบของการจัดการเรียนการสอน ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญช่วยให้เกิดทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนต่อไป
  2. ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานจากกิจกรรมการเรียนการสอนทุกขั้นตอน
  3. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ โดยเน้นความเข้าใจ ความหมาย หรือความคิดรวบยอดของภาษา
  4. ผู้เรียนมี โอกาสฝึกการใช้ภาษาในทักษะต่างๆ ในลักษณะบูรณาการเน้นปฏิสัมพันธ์ทางภาษาเป็นหลัก
  5. ผู้เรียนมี โอกาสคุ้นเคยกับกระบวนการอ่านที่ถูกต้องเหมาะสมกับการรับรู้ของมนุษย์ ประกอบด้วย ความสนใจ การใช้ประสบการณ์เดิม และการระลึกถึงสิ่งที่อ่าน
  6. ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินงานร่วมกับผู้อื่น
  7. ผู้เรียนมี โอกาสแสดงความสามารถเฉพาะด้านและเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้
- หลายรูปแบบ เช่น การวาดภาพ การแสดงบทบาทสมมุติ เป็นต้น
8. ผู้เรียนคุ้นเคยกับการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
  9. ผู้สอนสามารถให้การสอนซ่อมเสริมได้กับผู้เรียนหลายกลุ่มในขณะเดียวกัน ตามระดับความสามารถของแต่ละคน
  10. ผู้สอนสามารถพัฒนาทักษะการสอนภาษาของตน ได้ดีขึ้น เพราะมีบทบาทในการเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกขั้นตอน

วิธีสอนแบบวรรณิ

ความเป็นมาของวิธีสอนแบบวรรณิ

วิธีสอนแบบวรรณิ มีความเป็นมาที่สำคัญดังที่ วรรณิ โสมประยูร (2536, หน้า 12-19) กล่าวว่าวิธีสอนแบบวรรณินี้เริ่มคิดค้นเมื่อ พ.ศ.2508 ได้ทดลองสอนกับวิชาคณิตศาสตร์ ณ โรงเรียนคาราคาม เป็นครั้งแรก ต่อมา พ.ศ.2510 จึงริเริ่มสร้างเป็นลำดับขั้นตอน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับครูและนิสิตนักศึกษาสถาบันฝึกหัดครูต่างๆซึ่งมาฝึกสอนที่โรงเรียนคาราคาม แต่ผลการทดลองตามวิธีสอนที่สร้างขึ้นยังไม่สมบูรณ์ เพราะผลการทดลองมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 60% อยู่บ้างจึงปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

วิธีสอนได้รับการพัฒนาให้มีลำดับขั้นตอนและมีการจัดกิจกรรมให้มากขึ้นเรื่อยมา มีการปรับปรุงรวม 4 ครั้ง และในปี พ.ศ. 2524 วรรณิ โสมประยูร ได้นำวิธีสอนไปใช้อบรมครูอาสา

สมัครในค่ายเขมรอพยพ ณ ศูนย์สระแก้ว อำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี (จังหวัดสระแก้ว ในปัจจุบัน) ซึ่งอยู่ภายใต้การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูค่ายอพยพของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ สหประชาชาติ ตามความร่วมมือระหว่างมศว.ประสานมิตรกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัย แห่งสหประชาชาติ (หรือ UNHCR) โดยครูอาสาสมัครเขมรมีพื้นความรู้เพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังจากที่ได้รับ การอบรมวิธีสอนแบบวรรณิแล้ว สามารถนำไปใช้สอนคณิตศาสตร์ให้เด็กเขมร ใน ค่ายได้ผลเป็นที่น่าพอใจ องค์การ UNHCR ให้วรรณิ โสมประยูร จัดทำคู่มือการสอนคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีสอนแบบวรรณิ สำหรับเด็กเขมร ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 และได้ใช้คู่มือนี้ในค่าย เขมรอพยพทุกแห่งในประเทศไทย

ต่อมา ใน พ.ศ. 2527 มีการเผยแพร่วิธีสอน ในรูปแบบของคู่มือครูไปตาม โรงเรียน ประถมศึกษาต่างๆทั้งในส่วนกลาง และภูมิภาค

วิธีสอนแบบวรรณิจัดไว้เป็นกิจกรรมอย่างเป็นลำดับดังนี้

1. ช้่นนำ เพื่อเร้าความสนใจ ตั้งสมาธิ และทบทวนความรู้เดิม โดยใช้ของจริง ของจำลอง รูปภาพ นิทาน ปัญหาหรือสถานการณ์ต่างๆ

2. ช้่นสอน เพื่อให้เกิดมโนคติและเจตคติ

2.1 สอนให้เข้าใจโดยทำตามกระบวนการดังนี้

2.1.1 ใช้ของจริงหรือของจำลอง

2.1.2 ใช้ภาพแทนของจริง

2.1.3 ใช้สัญลักษณ์แทนภาพ

2.2 เสริมความเข้าใจ โดยการอธิบายคำที่นักเรียนไม่เข้าใจในบทเรียน

2.3 แสดงเจตคติโดยจัดกิจกรรม หรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์

ความสำคัญและคุณค่าของสิ่งที่เรียน

3. ช้่นสรุป จับใจความสำคัญของประโยคและเรื่อง โดยสรุปเป็นความคิดรวบยอด ถ้าไม่เข้าใจก็กลับไปศึกษาในชั้นตอนที่ 2 (ชั้นสอนใหม่)

4. ช้่นฝึกทักษะ ฝึกอ่านคำ อ่านประโยค แต่งประโยค และตอบคำถาม

5. ช้่นนำไปใช้ ฝึกแต่งเรื่องราวในสถานการณ์ต่างๆ ที่พบในชีวิตประจำวัน

6. ช้่นประเมินผล สังเกตจากการตอบคำถาม การปฏิบัติกิจกรรม และผลงาน เป็นต้น

(วรรณิ โสมประยูร, 2531 อ้างใน กัลยา ตูลพิจิตร, 2532, หน้า 38)

แนวทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานในการสร้างวิธีสอนแบบวรรณิ

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่นำมาเป็นพื้นฐานในการสร้างวิธีสอนแบบวรรณิ ของวรรณิ โสมประยูร นั้นเป็นทฤษฎีที่ส่งผลดีเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาให้เกิดผล ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎี 8 ทฤษฎีด้วยกัน ดังนี้คือ

1. ทฤษฎีเชื่อมโยงจิตสำนึก (Apperception) ของแฮร์บาร์ททำให้การเรียนรู้ของนักเรียนง่ายและรวดเร็ว
2. ทฤษฎีเชื่อมโยงสภาพการณ์จากสิ่งเร้าและสิ่งตอบสนอง (Connectionism) ของธอร์นไคค์ ทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนในภาวะก่อนจะเชื่อมโยงกันกับการเรียนรู้ในภาวะหลังโดยอัตโนมัติด้วยกระบวนการสิ่งเร้าและตอบสนอง
3. ทฤษฎีเสริมแรง (Operant Conditioning) ของสกินเนอร์ ทำให้นักเรียนอยากเรียน
4. ทฤษฎีฝึกสมอง (Mental Discipline) ของเพลโต ทำให้นักเรียนรู้จักคิด
5. ทฤษฎีการสรุป (Generalization) ของจูดต์ ช่วยในการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนอย่างกว้างขวางและสรุปหลักการได้ง่ายขึ้น
6. ทฤษฎีการหยั่งรู้ (Insight through Configuration of a Perceived Situation) ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
7. ทฤษฎีการพ้อนคลาย (Suggestopedia) ทำให้นักเรียนรู้สึกไม่ลำบากในการเรียน
8. ทฤษฎีการสอนแบบธรรมชาติ (The Natural Approach) เน้นการสอนที่สอดคล้องกับการใช้ภาษาของนักเรียนในชีวิตประจำวันและเปิดโอกาสให้แสดงออกหรือกระทำด้วยตนเองตามความเหมาะสมของแต่ละคน (วรรณิ โสมประยูร, 2536, หน้า 19-20)

จากวิธีสอนแบบวรรณิที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่าวิธีสอนแบบวรรณินี้เป็นการสร้างวิธีสอนโดยอาศัยหลักปรัชญา จิตวิทยา และทฤษฎีการเรียนรู้มาผสมผสานเข้ากับประสบการณ์ตรงของผู้สร้าง คือ วรรณิ โสมประยูร โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับเด็กระดับประถมศึกษา ลักษณะเด่นของวิธีสอนแบบนี้ตรงที่มีขั้นตอนที่ละเอียด มีลำดับขั้นตอนที่น่าสนใจต่างจากการสอนในรูปแบบอื่นตรงที่การทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและทบทวนความรู้เดิม โดยการใช้ของจริง หรือของจำลอง ใช้รูปภาพแทนของจริง ใช้สัญลักษณ์แทนรูปภาพซึ่งเป็นลำดับขั้นตอนให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างเด่นชัด เพิ่มความเข้าใจให้กับนักเรียนมากขึ้นและถ้านักเรียนไม่เข้าใจก็สามารถกลับไปทบทวนกิจกรรมก่อนหน้าใหม่อีกครั้ง ซึ่งวิธีสอนแบบนี้มีความเหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นวัยที่ต้องเรียนโดยใช้การทำความเข้าใจเนื้อเรื่องที่เรียนอย่างเป็นลำดับขั้นตอนด้วยความละเอียดเพื่อจะเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และวิธีสอนแบบวรรณินี้ นอกจากเป็นวิธีสอนที่ใช้ได้ผลดีกับวิชาคณิตศาสตร์แล้ว ในการเรียนวิชาภาษาไทยจากการวิจัยยังใช้

ได้ผลกับการอ่านด้วย แล้วน่าจะนำไปใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย ได้ เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในด้านการเรียน

การใช้สื่อภาพการ์ตูนในการจัดการเรียนการสอน

ความหมายของการ์ตูน

วิททิช และชุลเลอร์ (Wittich and Schuller อ้างในชยันต์ เพชรศรีจันทร์, 2533, หน้า 50) ได้อธิบายความหมายของการ์ตูนว่าเป็นสิ่งที่จำลองความคิดของบุคคลหรือจำลองมาจากสถานการณ์ซึ่งมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของคนทั่วไป การ์ตูนทำให้คนได้เข้าใจถึงความคิด เข้าใจเรื่องราวต่างๆ และในขณะเดียวกันก็เกิดความรู้สึกซาบซึ้งไปด้วย

ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ (2534, หน้า 9) ให้ความหมายของการ์ตูนว่า การ์ตูน หมายถึง ภาพวาดในลักษณะง่ายๆ บิดเบี้ยว โย้เย่ในลักษณะไม่เหมือนภาพในโลกแห่งความจริง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสื่อความหมายแทนตัวหนังสือ

จากความหมายที่กล่าวมาพอสรุปความหมายของ การ์ตูนได้ว่า การ์ตูน คือ สิ่งที่มีมนุษย์จำลองขึ้นมาเพื่อสื่อแทนตัวอักษรและเรื่องราวให้เข้าใจได้ง่าย แล้วยังเพิ่มความเพลิดเพลินไปด้วย

ลักษณะของการ์ตูนที่ดี

1. ต้องให้ความสนุก เพลิดเพลิน ให้อารมณ์ขัน
2. ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
3. ช่วยให้เกิดทักษะหรือความชำนาญในการอ่าน
4. ช่วยในการเก็บความจากรื่องได้แม่นยำ
5. สามารถเป็นเครื่องมือปลูกฝังความสนใจในการอ่านเบื้องต้น
6. เด็กสามารถเรียนรู้ศัพท์จากการอ่าน

(รัตนา ภาชาฤทธิ์, 2534, หน้า 104)

ประโยชน์ของการ์ตูนที่มีต่อการเรียนการสอน

ละเมียด ลิ้มอักษร (2518 อ้างใน ชยันต์ เพชรศรีจันทร์, 2533, หน้า 56) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการ์ตูนที่นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนมีดังต่อไปนี้

1. ช่วยทำให้นักเรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น
2. ช่วยฝึกการอ่านแก่นักเรียนให้รักการอ่าน และเพิ่มความสนใจในการอ่าน
3. สามารถใช้การ์ตูนสอนนักเรียนเป็นรายบุคคลได้

4. ทำให้นักเรียนมีแนวความคิดที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
5. สื่อการ์ตูนช่วยให้นักเรียนจำเรื่องราวที่อ่านได้นาน
6. ช่วยฝึกให้นักเรียนใช้สมอง ใช้ความคิด เพราะนักเรียนจะต้องคิดจึงเข้าใจความหมาย

ของการ์ตูนได้

อาภาพร เจริญวัฒน์ (2528, หน้า 16-17) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการ์ตูนที่มีต่อการเรียนการสอนไว้ดังต่อไปนี้

1. ใช้เป็นสิ่งเร้าหรือกระตุ้นให้สนใจในการเรียน
2. ใช้อธิบายให้เกิดความเข้าใจในบทเรียนให้ดียิ่งขึ้น
3. ใช้เป็นกิจกรรมของนักเรียน เช่น การวาดรูปการ์ตูนเป็นของตนเองเพื่อประกอบ

คำอธิบาย หรือสนใจในเรื่องต่างๆ

จากประโยชน์ของสื่อการ์ตูนที่มีต่อการเรียนการสอนที่กล่าวมาสรุปได้ว่า สื่อการ์ตูนสามารถทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องราวได้ดี สนใจเรียน และได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

มัลลิกา ภักดิ์ณรงค์ (2531) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน การเขียน และทัศนคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดนครราชสีมา ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนวัด โลกพรหมตั้งตรงจิต 7 อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา มีผลการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้านความเข้าใจในการอ่านที่ระดับ .01 ความสามารถในการเขียนที่ระดับ .05 และทัศนคติต่อการเรียนภาษาไทยที่ระดับ .001

นฤมล กังวาลไกล (2534) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียน และเจตคติต่อการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสารอด เขตราชวัตรบูรณะ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาปรากฏว่าความ เข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอนปกติมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการเขียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุทธิรัตน์ คงไทย (2539) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบ พัฒนาการทางการอ่านเพื่อความเข้าใจ และความสนใจในการอ่าน ผลการศึกษาปรากฏว่า พัฒนาการทางการอ่านเพื่อความเข้าใจของกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา มีพัฒนาการทางการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติ และกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามีความสนใจในการอ่านสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาค้างกล่าว จะเห็นได้ว่าวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษานี้เป็นวิธีการสอนภาษาไทย ที่ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านทักษะการอ่าน โดยเฉพาะการอ่านเพื่อความเข้าใจ นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีทักษะในการเขียน มีทัศนคติและเจตคติต่อวิชาภาษาไทยดีขึ้นด้วย

งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีสอนแบบวรรณิ

ชะเอม ชวลิตชัยชาญ (2530) ได้ทำการทดลองสอนคณิตศาสตร์เรื่องการคูณและการหาร กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีระดับความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน โดยวิธีสอนแบบวรรณิ ผลการวิจัยปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์เรื่องการคูณและการหารระหว่างนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนต่ำ ปานกลาง สูง ที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบวรรณิกับวิธีสอนของสสวท. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิไลวรรณ เอื้อสุวรรณ (2531) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ความคงทนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีระดับความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน โดยวิธีสอนแบบวรรณิกับวิธีสอนของสสวท. ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง โจทย์ปัญหา การบวก ลบ คูณ หาร ระหว่างนักเรียนซึ่งมีระดับความสามารถทางการเรียนต่ำ ปานกลาง และสูง ที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบวรรณิกับวิธีสอนของสสวท. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กัลยา ศุลพิจิตร (2532) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียน โดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กระหว่างวิธีสอนแบบวรรณิกับวิธีสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนวัดบางพลีใหญ่ใน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาปรากฏว่า ความสามารถทางการอ่านวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็ก ระหว่างวิธีสอนแบบวรรณิกับวิธีสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าวิธีสอนแบบวรรณิทำให้ความสามารถทางการอ่านของนักเรียนสูงกว่าวิธีสอนตามคู่มือครู

ประฉिता อุทาน (2532) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในการเรียนรู้ต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง เศษส่วนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ที่ได้รับการสอนซ่อมเสริมโดยวิธีแบบวรรณิ กับวิธีปกติทั่วไป กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนวัดโกรกพระได้ และ โรงเรียนบ้านหาดคู อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการซ่อมเสริมด้วยวิธีสอนแบบวรรณิมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มที่สอนตามคู่มือครู

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบวรรณิ ดังกล่าวเห็นได้ว่าวิธีสอนแบบวรรณินอกจากจะใช้ได้ผลกับวิชาคณิตศาสตร์แล้ว ยังสามารถใช้สอนวิชาภาษาไทยได้โดยเฉพาะการอ่าน ยังส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีความคงทนในการเรียนรู้มากขึ้นด้วย

งานวิจัยเกี่ยวกับการนำสื่อการ์ตูนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ชยันต์ เพชรศรีจันทร์ (2533) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ และความสนใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาโดยสื่อหนังสือเรียนที่ใช้ภาพเหมือนกับสื่อหนังสือเรียนที่ใช้ภาพการ์ตูน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาโดยสื่อหนังสือที่ใช้ภาพเหมือนกับสื่อหนังสือที่ใช้ภาพการ์ตูนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ความสนใจในการอ่านของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อเปรียบเทียบอิทธิพลของ หนังสือเรียนที่ใช้ภาพการ์ตูนกับภาพเหมือน ปรากฏว่าการสอนที่ใช้สื่อหนังสือเรียนที่ใช้ภาพการ์ตูนนักเรียน ในกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 1.63 หรือที่เปอร์เซ็นต์ไทล์ 94.18

ประภาศรี กรเกษม (2533) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนจากหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียนกับวิธีสอนตามแผนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนจากหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษแตกต่างกับนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนของกระทรวงศึกษาธิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 3 บทเรียนอันเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และจากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของนักเรียน ในการทำแบบทดสอบหลังการเรียน

ทุกบทเรียนผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนจากหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนตามแผนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ

วิรัตน์ ไชยมุข (2538) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ที่เรียน โดยใช้บทเรียนการ์ตูนในวิชาเสริมทักษะคณิตศาสตร์ ผลการศึกษาปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเสริมทักษะคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียน โดยใช้บทเรียนการ์ตูนวิชาเสริมทักษะคณิตศาสตร์เรื่องสมการสูงขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันมากในเชิงพอใจต่อการเรียน โดยใช้บทเรียนการ์ตูนเรื่องสมการ

พูนศรี จันทรสกุล (2541) ได้ทดลองการใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอนกิจกรรมในวงกลมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของนักเรียนชั้นอนุบาล ผลการทดลองปรากฏว่า ได้หนังสือการ์ตูนสำหรับใช้ประกอบการสอนกิจกรรมในวงกลม เพื่อพัฒนาทางด้านสติปัญญาของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 ทั้งหมด 4 หน่วย รวม 20 เรื่อง มีขนาดรูปเล่ม 21x27 เซนติเมตร ก่อนการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการทางด้านสติปัญญาไม่แตกต่างกัน หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยของพัฒนาการด้านสติปัญญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของพัฒนาการทางด้านสติปัญญาแตกต่างจากก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุพินิต ทรงประคิษฐ์ (2541) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการสอนซ่อมเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้ภาพการ์ตูนประกอบบทเรียนกับการใช้ครูสอน ผลการศึกษาปรากฏว่า คะแนนหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนซ่อมเสริม โดยใช้ภาพการ์ตูนประกอบบทเรียนกับกลุ่มที่ครูเป็นผู้สอนจากแบบทดสอบทั้ง 3 ชุดพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนซ่อมเสริม โดยใช้ภาพการ์ตูนสามารถเรียน ได้ดี และมีความเข้าใจในเรื่องที่เรียน ได้ดีกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนซ่อมเสริม จากครูผู้สอน

วันเพ็ญ พวงมะลิ (2543) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2 ที่ใช้เกมและการ์ตูนเรื่องประกอบการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้เกมและการ์ตูนเรื่องประกอบการสอนตามคู่มือครู มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เรื่องหญิงและชาย สูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ใช้เกมประกอบการสอนตาม

คู่มือครูและใช้การ์ตูนเรื่องประกอบการสอนตามคู่มือครู ไม่แตกต่างกัน และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้เกมและการ์ตูนเรื่องประกอบการสอนตามคู่มือครูอยู่ในระดับดี

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำสื่อการ์ตูนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังกล่าวจะเห็นว่าสื่อการ์ตูนหรือภาพการ์ตูนสามารถส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผลต่อความเข้าใจ เนื้อเรื่อง ความสนใจของนักเรียน และยังพัฒนาสติปัญญาของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ได้มากขึ้น นอกจากนี้สื่อการ์ตูนยังสามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้ทุกวัย และยังสามารถใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ทั้งวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยที่พัฒนาขึ้น

การพัฒนา รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วิธีสอน ที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน และการอ่านเพื่อความเข้าใจ อันประกอบด้วย วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ทฤษฎีสกีกิมา วิธีสอนแบบวรรณิ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อการ์ตูน
2. ศึกษาลำดับขั้นตอนของวิธีสอนอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย
3. ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในวิชาภาษาไทย และคู่มือครูสำหรับใช้ควบคู่กับหนังสือเรียนภาษาไทย จุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
4. สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี วิธีสอน อันประกอบด้วย ทฤษฎีสกีกิมา วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา วิธีสอนแบบวรรณิ และสื่อการ์ตูน มาผสมผสานกันเป็นรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยที่พัฒนาขึ้น และรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นใหม่นี้ มีส่วนประกอบดังนี้

4.1 หลักการและเป้าหมาย

การพัฒนา รูปแบบการสอนเป็นการผสมผสานกันระหว่าง ทฤษฎี วิธีสอน และสื่อการ์ตูน เพื่อมุ่งส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเป้าหมายอยู่ที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ 3 ประการ คือ การอ่านข้อเท็จจริง การอ่านเพื่อตีความ และการอ่านเพื่อวิจารณ์ หรืออย่างมีวิจารณ์ญาณ โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นการฝึกทักษะในรูปของกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น การร้องเพลงและฟังนิทาน การทำนายเหตุการณ์ การอ่านในใจ การเล่าเรื่อง

ย้อนกลับ การตั้งคำถาม ตอบคำถาม การสรุป อภิปรายประโยชน์ หาข้อคิดและปัญหา การเขียนเรื่อง และสร้างเรื่องจากความคิด เป็นต้น

4.2 จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนให้มีความเข้าใจการอ่านภาษาไทย 3 ประการ คือ 1. การอ่านข้อเท็จจริง 2. การอ่านเพื่อตีความ 3. การอ่านเพื่อวิจารณ์หรืออย่างมีวิจารณ์ญาณ

4.3 ขั้นตอนการสอน

รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 ขั้นตอนด้วยกันคือ

1. ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนอ่าน
  - 1.1 สร้างพื้นฐานประสบการณ์
  - 1.2 ตั้งจุดประสงค์การอ่าน
2. ขั้นกิจกรรมการอ่านในใจ
  - 2.1 กิจกรรมชั้นนำเข้าสู่บทเรียน
  - 2.2 กิจกรรมขั้นสอน
  - 2.3 กิจกรรมขั้นสรุป
3. ขั้นกิจกรรมหลังการอ่านในใจ
  - 3.1 สร้างเรื่องตามความคิดจากสื่อการ์ตูน
  - 3.2 วัดและประเมินผล

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยที่พัฒนาขึ้นมีดังนี้

1. ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนอ่าน
  - 1.1 สร้างพื้นฐานประสบการณ์ โดย ครูและนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับชื่อเรื่อง (สกีมา)
  - 1.2 ตั้งจุดประสงค์การอ่าน (สกีมา)
2. ขั้นกิจกรรมการอ่านในใจ
  - 2.1 กิจกรรมชั้นนำเข้าสู่บทเรียน โดยเร้าความสนใจให้กับนักเรียนด้วยเพลง หรือนิทาน (วรรณิ)

2.2 กิจกรรมขั้นสอน

2.2.1 ทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้าโดยให้นักเรียนทำนายเหตุการณ์จากแถบประโยคทีละตอนว่า ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไรในแถบประโยคนั้น (สกีมา)

2.2.2 หาคำที่ขีดเส้นใต้ ในแต่ละตอน และร่วมกันค้นหาความหมาย (วรรณิ)

2.2.3 อ่านเนื้อเรื่องในใจ โดยให้นักเรียนอ่านเป็นตอนๆ เมื่ออ่านจบแล้ว ก็ช่วยกันเฉลยคำทำนาย (สกีมา)

2.2.4 เล่าเรื่องย้อนกลับ โดยให้นักเรียนเล่าเรื่องตอนที่อ่านผ่านมาโดยการเล่าต่อๆกัน (มุ่งประสบการณ์ภาษา)

2.2.5 ครูตั้งคำถามนำให้นักเรียนตอบ จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มผลัดเปลี่ยนกันตั้งคำถามและตอบคำถาม เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ถ้าตอบไม่ได้ต้องกลับไปอ่านเนื้อเรื่อง ในข้อกิจกรรมที่ 2.2.3 ใหม่ (สกีมา+วรรณิ)

2.3 กิจกรรมขั้นสรุป เป็นการสรุปเรื่องที่อ่านมาทั้งเรื่อง โดย

2.3.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันเขียนเรื่องจากสื่อการ์ตูน โดยมีสื่อการ์ตูนที่มีเหตุการณ์ต่อเนื่องกันซึ่งเป็นภาพที่เกี่ยวกับตัวละครจากเรื่องที่อ่าน จากนั้นให้นักเรียนเขียนเรื่องที่ดำเนินตามภาพ เป็นการสรุปความเข้าใจจากเรื่องด้วยสำนวนของนักเรียนอีกครั้ง (มุ่งประสบการณ์ภาษา+การ์ตูน)

2.3.2 อภิปรายประโยชน์ ข้อคิด และปัญหาาร่วมกัน (ทำกิจกรรมในใบงาน)

2.3.3 ให้นักเรียนทำหนังสือเล่มใหญ่ โดยนำภาพและเรื่องจากกิจกรรม 2.3.1 มาประกอบเป็นรูปเล่มให้สวยงาม (มุ่งประสบการณ์ภาษา)

3. ขั้นกิจกรรมหลังการอ่านในใจ

3.1 ให้นักเรียนสร้างเรื่องตามความคิด โดยให้ภาพเพียง 1 ภาพแต่เป็นภาพใหม่ที่ไม่ซ้ำกับภาพเดิมจากข้อ 2.3.1 เป็นภาพที่มีรายละเอียดและมีตัวละครอยู่เป็นจำนวนเพียงพอที่จะให้นักเรียนทำกิจกรรมได้ จากนั้นให้นักเรียน เขียนเรื่องตามความคิดของนักเรียน โดยการสร้างเรื่องและจินตนาการจากภาพที่เห็น (การ์ตูน)

3.2 วัดและประเมินผล จากการสังเกตจากการร่วมกิจกรรม การแสดงความคิดเห็น การตอบคำถาม-ถามคำถาม การนำเสนอผลงาน และการตรวจผลงาน